

Лекція 8.3 Судово-медична експертиза статевих злочинів

Лектор
к.м.наук, доцент кафедри патологічної анатомії, ННМІ СумДУ
зав. курсом «Судова медицина. Медичне право України»
Будко Ганна Юрївна

Класифікація статевих злочинів:

I Зґвалтування:

- 1) із застосуванням фізичного насильства;
- 2) із застосуванням психічного примушення;
- 3) з використанням безпорадного стану.

II Задоволення статевієї пристрасті природним способом:

- 1) розбещення неповнолітніх;
- 2) гомосексуалізм;
- 3) зоофілія;
- 4) некрофілія;
- 5) фетишизм;
- 6) мазохізм;
- 7) садизм;
- 8) ексгібіціонізм.

Судово-медична експертиза зґвалтування:

Статевий акт – це фізіологічний акт, спрямований на продовження роду, а також для отримання статевого задоволення і який полягає у введенні статевого члена у піхву.

Ознаки статевого акту у жінок:

1. Виявлення слідів сперми на шкірі навколо зовнішніх статевих органів і в піхві, що у свіжих випадках можливо. Це є основним доказом статевого акту у жінок, які раніше жили статевим життям. Після статевого акту сперматозоїди зберігаються в піхві протягом 3-5 днів.
2. Дефлорація. Якщо жінка не жила раніше статевим життям.
3. Кров (з ушкодженого статевого члена) у жіночих статевих шляхах і на лобку.
4. Волосся з лобка чоловіка в жіночих статевих шляхах і на лобку.
5. Смегма у піхві (суміш секрету сальних залоз крайньої плоті, відмерлої епітеліальної тканини і вологи, яка при недостатній гігієні статевих органів у необрізаних чоловіків накопичується в мішку крайньої плоті, а у жінок - навколо клітора і в складках малих статевих губ).
6. Вагітність.
7. Венеричні захворювання.

Ознаки статевого акту у чоловіків:

1. Клітини піхвового епітелію на статевому члені.
2. Наявність крові жінки (менструальної, з розриву пліви, задньої спайки) на лобку і статевому члені.
3. Волосся з лобка жінки на члені та лобку чоловіка.
4. Виявлення венеричного захворювання.

Зґвалтування – це статеві зносини із застосуванням фізичного насилля, погрози чи з використанням безпорадного стану потерпілої особи.

Встановлення факту зґвалтування належить до компетенції правоохоронних органів.

Судово-медична експертиза може встановити факт зґвалтування тільки у випадках, коли статевий акт відбувався із застосуванням фізичного насилля, а також інколи з використанням безпорадного стану. В інших випадках зґвалтування може бути встановлений тільки факт минулого статевого акту.

Основні питання, методики обстеження і характерні ознаки:

1. Чи порушена дівоча пліва та давність її порушення?

Обстеження потерпілої проводиться на гінекологічному кріслі. Враховують ушкодження присінка і стінок піхви, а також розриви дівочої пліви, як свіжі, так і давні. Питання вирішується за наявності розривів, а час порушення – за ступенем загоєння.

2. Чи не припускає будова перетинки можливість статевого акту без її порушення?

Обстеження потерпілої проводиться на гінекологічному кріслі. Звертають увагу на висоту, товщину, ступінь розтягненості дівочої пліви, наявність і вираженість кільця скорочення. Непорушена, низька, м'ясиста, еластична, добре розтягнена пліва з отвором близько 2 см звичайно припускає статевий акт без її порушення.

3. Чи є достовірні ознаки вчинення статевого акту у природній або неприродній формі?

Обстеження потерпілої проводиться на гінекологічному кріслі. Під час огляду беруть вміст піхви на стерильний марлевий тампон та виготовляють мазки, які піддають судово-імунологічному дослідженню. Наявність у піхві сперматозоїдів є безперечним критерієм статевого акту у природній формі, а сперматозоїдів у ротовій порожнині чи прямій кишці – у неприродній.

4. Чи є на тілі постраждалої особи ушкодження характерних для зґвалтування?

При статевих злочинах найчастіше спричиняються ушкодження статевих органів і навколо них, на молочних залозах та стегнах. Характерним вважаються садна і крововиливи на шії, що є наслідком здавлювання руками з метою зламати опір жертви; в ділянці зап'ястків – виникають при утримуванні рук; на внутрішніх поверхнях нижніх третин стегон – при розведенні стегон.

5. Які наслідки має статевий акт?

Насильницький статевий акт може супроводжуватися вагітністю, зараженням венеричними хворобами, розладом психічного стану тощо. Для вирішення питань зґвалтовану особу доцільно направити на консультативний огляд до відповідних фахівців (акушер-гінеколог, венеролог, психіатр).

Експертиза насильницького задоволення статевого потягу неприродним способом:

1. Розбещення неповнолітніх.

Розпусні дії дорослих осіб відносно неповнолітніх дітей той чи іншої статі.

Розбещення полягає у: веденні розбещувальних розмов; демонстрації дітям фото та відео матеріалів порнографічного характеру; оголення статевих органів та онанізм перед дітьми; торканні руками або статевими органами дитячих статевих органів; статевий акт із неповнолітнім.

Ознаки розбещувальних дій:

Частіше ніяких слідів розбещувальних дій не залишається. Але такі дії справляють негативний вплив на психіку та моральний стан дитини.

Як розбещувальні дії можуть розцінюватися сліди сперми підозрюваного на тілі чи одязі дитини (після судово-імунологічного дослідження). При обстеженні можуть виявлятися: гіперемія слизової оболонки присінка піхви; поверхневі садна і подряпини слизової оболонки і шкіри навколо статевих органів (можуть враховуватись лише у разі дотримання дитиною правил особистої гігієни).

2. Гомосексуалізм (мужолозтво, педерастія).

Мужолозтво – це статевий акт чоловіка з чоловіком, коли статевий член активного партнера вводиться в пряму кишку пасивного партнера.

Сліди можуть виявлятися лише при обстеженні у найкоротші терміни після статевих актів.

Карному переслідуванню підлягають гомосексуалісти чоловічої статі. Такі ж прояви задоволення статевої пристрасті, як лесбійська любов, віднесені до порушень морального плану.

Доказові ознаки мужолозтва у активного партнера:

1. Надриви чи розриви вуздечки.
2. Кал на статевому органі.
3. Кров з розривів слизової прямої кишки пасивного партнера.
4. Волосся з промежини пасивного партнера.
5. Венеричні захворювання.

Доказові ознаки мужолозтва у пасивного партнера:

1. Сперма в прямій кишці.
2. Кров з ушкодженого статевого члена активного партнера в прямій кишці.
3. Смегма в прямій кишці.
4. Венеричні захворювання.
5. Волосся з лобка активного партнера навколо ануса і в прямій кишці.
6. Тріщини, розриви, надриви слизової оболонки прямої кишки, гіперемія.

Морфологічні ознаки гомосексуалізму у пасивного партнера:

1. Атрофія та згладженість складок слизової прямої кишки.
2. Лійкоподібне поглиблення заденпрохідного отвору.
3. Неспроможність сфінктера прямої кишки.
4. Багрово-синюшне забарвлення слизової оболонки прямої кишки.
5. Наявність рубців на слизовій оболонці прямої кишки.

3. **Зоофілія (содомія, скотолозтво)** – статеві акти із свійськими тваринами чи птахами

4. **Некрофілія** – статеві зносини з мерцями.

5. **Фетишизм** – статеве задоволення шляхом поглажуванням, цілування, облизування предметів одягу осіб протилежної статі.

6. **Мазохізм** – отримання статевого задоволення від болю, заподіяного партнером.

7. **Садизм** – статеве задоволення від болю, який заподіяний партнеру.

8. **Ексібіціонізм** – отримання статевого задоволення під час оголення статевих органів перед особами протилежної статі.